

СРПСКА ЛЕКСИКОГРАФИЈА ОД ВУКА ДО ДАНАС

(*Српска лексикографија од Вука до данас* : каталог изложбе = Сербская лексикография от Вука до современности : каталог выставки. Рајна Драгићевић, Ненад Ивановић и др. (ур.). Београд : САНУ : Савез славистичких друштава Србије, 2018, 407 стр.)

Публикација *Српска лексикографија од Вука до данас* замишљена је као каталог изложбе истог назива која је приређена поводом 16. Међународног славистичког конгреса (Београд, 20–31. августа) у Галерији науке и технике САНУ од 15. VIII до 7. IX 2018. Аутори изложбе били су проф. др Рајна Драгићевић, Филолошки факултет Универзитета у Београду и др Ненад Ивановић, Институт за српски језик САНУ, са сарадницима, а уредници каталога – академик Милосав Тешић и аутори изложбе.

Опште и најважније одлике тог каталога јесу, пре свега, да он исцрпно и тачно одражава концепцију те изложбе, укључујући веома добро одабран предмет, изражен у називу, и једнако добро осмишљену структуру изложбе, исказану у прегледу садржаја као и у књизи у целини; да је сваки сегмент изложбе у каталогу високо компетентно представљен у целини и у појединостима, са одличним познавањем и лексикографске теорије и типологије као и конкретних речника; да се он одликује и фактографском поузданошћу и библиографском прецизношћу.

Иако публикација која је предмет ове рецензије по својој намени јесте каталог, она се са доста основа може посматрати као монографски преглед историје српске лексикографије – монографски зато што има за предмет једну широку и сложену предметну област, а преглед зато што су многи детаљи о појединим речницима морали бити изостављене као и неке друге димензије те проблематике које би у исцрпној монографији биле изложене, као, на пример, системско вредновање описаних речника, питање њихових теоријских и методолошких оквира, питања утицаја под којима су поједини речници настајали и подстицаја које су имали на стварање других речника итд.

Каталог је подељен у следећа 22 одељка, од који се сваки односи на један тип речника: Рајна Драгићевић, *Вук Сџеф. Караџић, Српски рјечник* (1818, 1852); Виктор Савић, *Ђ. Даничић, Рјечник из књижевних сџарина српских* (1863–1864); Ненад Ивановић, *Речник српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*; Ана Мачановић, *Рјечник хрватског или српског језика ЈАЗУ*; Ненад Ивановић и Наташа Миланов, *Лексикографија српског књижевног језика – лексикографски програм у Мајници српској*; Ненад Ивановић, *Ојисни речници савременог српског језика – ауторски ирисџиу лексикографији*; Татјана Ружин Ивановић, *Преводни речници*; Александар Милановић, *Исџоријски речници*; Весна Николић, *Деривациони реч-*

ници; Рада Стијовић, *Дијалекатски речници*; Владан Јовановић, *Термиолошки речници*; Наташа Вуловић и Наташа Миланов, *Фразеолошки речници*; Милена Јакић, *Фреквенцијски речници*; Рајна Драгићевић, *Асоцијативни речници*; Ненад Крчић, *Речници синонима*; Валентина Илић, *Правописни и граматички речници*; Ђорђе Оташевић, *Речници нових речи*; Васа Павковић, *Речници језика њисаца*; Јелена Јанковић, *Митолошки и фолклорни речници*; Неђо Јошић, *Ономастички речници*; Ненад Крчић, *Темајски и систематски речници*; Весна Николић, *Речници жаргона и табуизирани лексике*; Ана Барбатесковић, *Електронски речници*.

Иако у српску лексикографију такође спада двојезична и вишејезична лексикографија (уосталом *Српски рјечник: исцумачен њемачкијем и латинскијем ријечима*, који је био у темељу те изложбе и српске лексикографије, представља, као што се из његовог поднасловa види, тројезични речник, а на насловној страници те књиге њен наслов је на немачком и латинском дат као да је то српско-немачко-латински речник), али би таква шира концепција изложбе свакако тражила знатно више простора од оног који је организаторима био на располагању па се може претпоставити да је из тих разлога дати тип речника оправдано изостављен иако српска двојезична и вишејезична лексикографија обухвата и речнике неких угледних лингвиста (нпр. В. Караџић, Р. Кошутић, М. Московљевић, Р. Алексић, И. Клајн).

Добро је што су на изложби били заступљени и речници жаргона као један релативно новији тип речника, који одражава једну све јачу (што не значи и бољу) развојну линију српске лексике, односно српског, пре свега, урбаног језичког израза, али уместо израза речници „табуизирани лексике“ у наслову тог одељка не би било мање добро да је уместо њега употребљен израз „ненормативне лексике“, јер, на пример, опсцена лексика није друштвено забрањена, него се сматра ненормативном и неприхватљивом у добром књижевном језику мада је, нажалост, у широкој употреби и тамо где би требало да буде заступљен узоран књижевни језик (лепа књижевност, позориште, филм, телевизија), дакле, не само да није забрањена, него се имплицитно готово препоручује тобоже у уметничкој функцији.

После прве две монографије на српском језику из области лексикографије (*Савремена српска лексикографија у теорији и пракси*. Уредник Рајна Драгићевић. – Београд 2014; *Лексикологија и лексикографија у светлу савремених ирисијуа*, зборник научних радова, Уредништво: Стана Ристић, Ивана Лазић Коњик, Ненад Ивановић, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2016), сада смо у доста кратком времену добили још једну монографију из области лексикографије, али сада у функцији каталога изложбе која ће бити одржана у САНУ. То додатно сведочи да српска лексикографија напредује крупним корацима, који су се и могли очекивати, а које треба свесрдно поздравити и подржати.

Др Предраг Ј. Пијер
Филолошки факултет
Катедра за славистику
Београд
predrag.piper@ya.ru

Уважене колеге, драги пријатељи,

Изложба *Српска лексикографија од Вука до данас* главна је пратећа манифестација на XVI међународном конгресу слависта, који је данас отворен на Филолошком факултету, а трајаће до 7. септембра. Организатори су Галерија науке и